

Ко смо ми?

Мисија:

Омладински едукативни клуб Синергија је невладина организација са седиштем у Северној Митровици која унапређује положај младих кроз едукацију, истраживање, промоцију и превенцију. Друштвени активизам, родна равноправност и ненасиље су темељне вредности нашег рада.

Визија:

Друштво у ком млади имају више прилика а мање проблема!

Контактирајте с нама

Књаза Милоша бб
Северна Митровица

Телефон: +381 64 0477 505

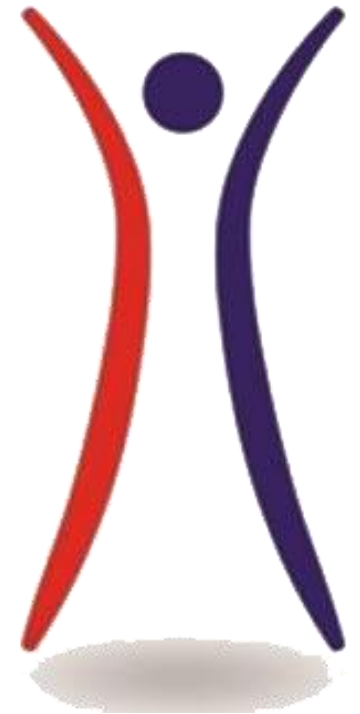
Имејл адреса: oeksinergija@gmail.com

www.oek-sinergija.org

Projekat finansiran od strane EU, upravljан od Kancelarije Evropske unije i prim
Kosovske Fondacije za Civilno Društvo

Друштвено одговорно деловање младих!

О.Е.К. СИНЕРГИЈА

www.oek-sinergija.org

Projekat finansiran od strane EU, upravljан od Kancelarije Evropske unije i primenjen od
Kosovske Fondacije za Civilno Društvo

Садржај

Законски оквир.....	3
Међународни правни акти.....	3
Домаћи правни акти.....	3
Органограм.....	3
Органи локалне самоуправе.....	3
Општинска овлашћења.....	4
Учешће грађана.....	5
Посредничка демократија.....	5
Нивои учешћа.....	7
Облици непосредне демократије.....	8

Ова брошура настала је у склопу пројекта „Повећање учешћа младих у процесима доношења одлука у општинама Северна Митровица и Звечан“ који Омладински едукативни клуб Синергија спроводи уз подршку

Канцеларије Европске уније на Косову.

Ставови изнети у у овој брошури нису нужно ставови Канцеларије Европске уније на Косову, већ самих аутора.

Реч аутора

Процес демократизације и децентрализације друштва је предуслов квалитетног друштвено одговорног деловања.

Унапређење животних услова, пре свега младих, захтева њихово директно и индиректно друштвено одговорно деловање. Учешће у процесу доношења одлука је најадекватнији начин за успешно и трајно унапређење положаја младих у неком друштву.

Општине Северна Митровица и Звечан у склопу косовског система егзистирају свега пар година.

Допринос свих грађана кроз сарадњу са органима локалне самоуправе би био снажан импулс политичким лидерима у унапређењу њиховог деловања.

Пасивност која, нажалост, краси све слојеве друштва мора постати део наше прошлости.

Надам се да ће ова брошура бити квалитетна подршка свима, а пре свега младима, да се активније укључе у друштвене и политичке токове.

докторанд правних наука, Игор Симић

Законски оквир

Међународни правни акти

Рад општинских структура на Косову дефинисан је међународним и домаћим правним актима.

Ако говоримо о међународним актима, међу најзначајнијима је, пре свега, Европска повеља о локалној самоуправи коју је донео Савет Европе, а Косово инкорпорирало у своје законодавство.

Децентрализација власти је темељ демократичности једног друштва.

Домаћи правни акти

Међу домаћим правним актима који дефинишу рад органа локалне самоуправе најзначајнији су:

1. Закон о локалној самоуправи
2. Закон о финансирању локалне самоуправе
3. Закон о административним границама општина
4. Закон о локалним изборима

Највиши правни акт општине је статут. Статут дефинише организацију општинских органа, њихова овлашћења, симболе општине, однос грађана и органа локалне самоуправе, итд.

Статут доноси Скупштина општине квалификованом, односно двотрећинском већином.

Органограм

Органи локалне самоуправе

Сви органи општине у складу са законом деле се на извршне и законодавне.

Извршни органи општине

У складу са Законом о локалној самоуправи, на челу извршног органа је градоначелник. По закону, градоначелник је грађанин или грађанка општине који/која је на локалним изборима на ту позицију изабран/а већином гласова грађана те општине.

Градоначелнику у раду помажу чланови његовог кабинета. Свака општина у складу са својим статутом дефинише број и област у којој се формирају општинска одељења. На челу општинског одељења је директор кога именује и разрешава градоначелник. Мандат директора одељења директно је везан за мандат градоначелника. Извршни органи општине спроводе политику општине.

Законодавни орган општине

Законодавни орган општине је Скупштина. У Скупштини се дефинише политика општине и решавају финансијска питања. На челу скупштине је председавајући скупштини који се бира већином гласова из редова одборника и одговоран је за сазивање и вођење скупштинских седница.

За заштиту права невећинских заједница у општини стара се заменик председавајућег, и он долази из редова одборника невећинских заједница, а који је освојио највећи број гласова.

Одборник мора бити становник општине у којој је изабран и бира се директним гласањем од стране грађана на локалним изборима. Мандат одборника је четири године.

Општинска овлашћења

Изворне надлежности

1. локални економски развој;
2. урбано и рурално планирање;
3. изградња и употреба земљишта;
4. реализација и примена уредби у погледу изградње и контрола грађевинских стандарда;
5. заштита животне средине на локалном нивоу;
6. пружање комуналних услуга, снабдевање водом, одржавање канализационог система и дренажа, третман отпадних вода и отпадног материјала (ћубре), брига о локалним путевима, локалном превозу и локалном систему централног грејања;
7. ванредно стање на локалном нивоу;
8. предшколско, основно и средње образовање, укључујући регистровање и лиценцирање образовних установа, пријем радника, исплата плата и обучавање инструктора за образовање и администратора;
9. промоција и заштита људских права;
10. пружање јавне примарне здравствене заштите
11. пружање породичних и других социјалних услуга као што су: заштита осетљивих и немоћних особа, породична заштита, заштита деце, брига о старијима, укључујући регистрацију и лиценцирање установа које воде бригу о њима, пријем радника у радни однос, исплата плата и обука стручних социјалних радника;
12. јавни смештај;
13. здравствена заштита;
14. издавање лиценци за субјекте које пружају јавне услуге, укључујући и оне које се односе на забаву, културне и слободне

активности, исхрану, смештај, пијаце, уличне продавце, јавни превоз на локалном нивоу и такси служба;

15. именовање путева, улица и осталих јавних места;
16. пружање и одржавање јавних паркова и места;
17. туризам;
18. културне и слободне активности;
19. сва друга питања која изричито нису ван надлежности општина и сва она питања која нису у искључивој у надлежности других власти.

Поверене надлежности

1. вођење катастарских књига;
2. вођење матичних књига;
3. регистрација гласача;
4. регистрација фирми, пословних субјеката и издавање лиценци;
5. расподела накнада у погледу социјалне помоћи (осим пензија) и
6. заштита шума на територији општине у складу са овлашћењима повереним од стране централне власти, укључујући издавање дозвола за сечу шуме на основу прописа које је усвојила Влада;

Проширене надлежности

1. у области секундарног здравства (Северна Митровица, Штрпце и Грачаница);
2. у области високог образовања (Северна Митровица)
3. у области културе и заштите културног и верског наслеђа у општинама са српском већином;
4. у области избора командира полицијске станице у општинама са српском већином.

Учешће грађана

Посредничка демократија

Представља представнички облик владавине у којој грађани своју сувереност, односно право одлучивања, предају у руке представницима које бирају на изборима.

На локалном нивоу грађани могу да бирају одборнике који ће их представљати у скупштини општине или градоначелника који је на челу општине.

Представничка демократија се још назива и ограничена демократија!

Избори – активно и пасивно бирачко право

Да бисте могли да се кандидујете на место одборника или градоначелника или да гласате на локалним изборима потребно је да сте пунолетни становник те општине.

Организовано учешће на изборима се може вршити путем грађанских иницијатива или политичких странака и покрета.

Мандат изабраних одборника и градоначелника траје четири године, што представља редовни циклус одржавања избора у једној општини.

Поред редовних, постоје и ванредни избори.

Активно учешће грађана

Гласањем на изборима, ви користите активно бирачко право, које је део основних политичких права која припадају свим људима подједнако.

Честа грешка демократски неразвијених друштава јесте пасивност грађана који нису укључени у процесе доношења одлука између два изборна циклуса.

Учешће грађана у процес доношења одлука је суштина демократије, али и доказ партнерског односа грађана и политичких представника које су

грађани изабрали на изборима, и пренели им свој суверенитет.

Млади се морају активно укључити у друштвене токове, јер тиме успостављају трајну везу са органима локалне самоуправе. Однос између грађана и општинских органа је

двосмерни процес који омогућава размену идеја, искустава и заједничко решавање проблема кроз поделу одговорности.

Предуслов успешног учешћа у процесу доношења одлука јесте добра информисаност. Ово се, пре свега, односи на упознавање са правним актима који регулишу рад општинских органа, а пре свега са статутом општине.

Демократија – владавина народа!

Учешће грађана

Зашто?

Учествовање у процесу доношења одлука доноси корист грађанима, али и општинским службеницима. Учешћем грађана одлуке које се доносе ће бити примереније и боље прихваћене од самих грађана.

Заједничким радом општинских органа и грађана развија се политичка култура укључивања и поделе одговорности. Ви сте део промене коју желите да видите у свом окружењу.

Будућност градите у садашњости!

Ко?

Сви грађани имају подједнака права, али и одговорност када је у питању учествовање у процесу доношења одлука. Ипак, лични став аутора је да млади морају бити примарни носиоци друштвено одговорног деловања и активног учествовања, јер ће њихова будућност зависити од њихове ангажованости у садашњости.

Када?

Право време за укључивање у процес одлучивања је у тренутку његовог започињања. Накнадно укључивање када су одлуке донете неће оставити простор за било какве измене. Тада мишљење грађана неће бити разматрано, а овакав развој ситуације створиће привид демократичности.

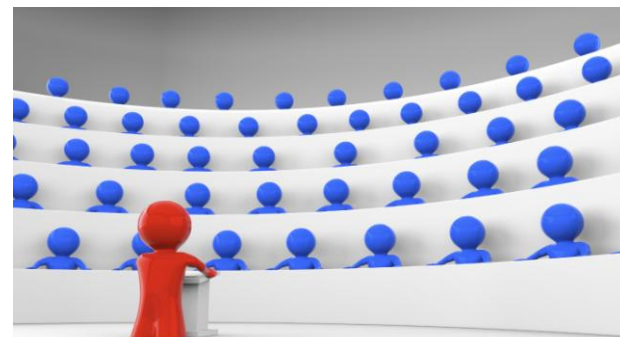
Пример: Израда буџета

Учешће грађана у процесу доношења одлука захтева добру информисаност о процесима који се одвијају у општини. Најава скупштинских седница се врши путем средстава јавног информисања.

Процес израде буџета општина на Косову започиње априла месеца текуће године за наредну годину. У априлу, Министарство финансија шаље оквирни предлог буџета општини на разматрање.

Општински органи, односно одељења, у сарадњи са градоначелником израђују предлог буџета. Такав предлог се представља грађанима на јавним расправама, где грађани имају прилику да дају сугестије и изнесу своје предлоге, посебно када су у питању инфраструктурни пројекти.

Ово је прави тренутак за представљање предлога од стране грађана. С једне стране, политички представници имају прилику

да чују став грађана, а с друге стране остављено је довољно простора како би грађани у сарадњи са одборницима, кроз процес заговарања, успели да издејствују усвајање њиховог предлога.

Буџет општине до 30. септембра усвајају одборници скупштине општине простом већином.

Учешће грађана

Нивои учешћа

Постоји четири нивоа учешћа грађана у процесу планирања:

1. информисање
2. консултовање
3. одлучивање
4. деловање

Информисање

Подразумева размену информација између општинских органа и грађана. Размена информација се може вршити путем медија, брошура, информативних летака... Ово су примери активног информисања. Пасивно информисање представља информисање грађана о донетим актима.

Законодавни оквир даје за право грађанима да остваре увид у сва документа који су доступни грађанима, обавезујући органе општине да позитивно одговоре на захтев грађана.

Консултовање

Ради добијања информација од грађана о одређеним питањима, општински органи имају могућност да добију податке о ставовима грађана о одређеним питањима путем анкетирања, испитивања ставова и мишљење грађана и слично.

Консултације су двосмерни процес којим и грађани стичу информације о поступању општинских органа.

Одлучивање

Заједничким радом на доношењу одлука грађана и представника општине успоставља се сарадња, али и одговарајуће поверење.

Како би заједничко одлучивање било квалитативан процес потребно је успостављање равноправног односа у коме ће се дати право свима да изнесу свој став и исти образложе.

Деловање

Учешћем грађана у процесу одлучивања доприноси се развоју културе дијалога, сарадње, поделе одговорности, али и унапређењу демократије на локалном нивоу.

Једино потпуним учешћем, које подразумева заједничко деловање са грађанима кроз читав процес спровођења одлука, уклања се простор за политиканство које би урушило нормално функционисање органа локалне самоуправе и партнерство са грађанима.

Учешће грађана

Облици непосредне демократије

Непосредна демократија је реалност политичког деловања које је настало још у најранијим раздобљима друштвеног развоја.

Период Старе Грчке обележиле су јавне расправе на градским трговима где су грађани (нажалост, ово је период где се робови нису сматрали грађанима) дебатовали о темама од друштвеног значаја.

Усложњавањем свакодневног живота, који је обележен динамичним променама, овакав начин одлучивања је замењен посредничком демократијом.

Ипак, мишљење грађана, који су носиоци суверености, јесте од изузетног значаја, и као такво и савремени закони дефинишу облике непосредне демократије. На Косову, Закон о локалној самоуправи као облике непосредне демократије дефинише следеће облике:

- јавне консултације и информисање
- право на петицију
- право на грађанску иницијативу и
- право на референдум

Јавне консултације и информисање

У складу са законом, све општине су дужне да најмање два пута годишње одрже јавне састанке на којима ће грађанима представити резултате свог рада и планова. Такође, општине су дужне да о свим битним питањима упознају и консултују грађане.

Сва документа која израђују општине морају бити доступна јавности,

осим ако Закон о приступу јавним документима не обавезује другачије.

Скупштина општине има могућност да за одређене проблеме, односно теме од већег значаја формира и консултативне/саветодавне одборе у којима одборници заједно са грађанима могу да изналазе решења за одређене проблеме.

Петиција

Право на петицију припада свим грађанима и правним лицима на територији општине, којим се од Скупштине тражи решавање одређеног проблема који је из надлежности општине.

Грађанска иницијатива

Грађани имају право подношења предлога општинских уредби Скупштини општине. Тај предлог се доставља председавајућем скупштине општине, и њега мора подржати најмање 15% уписаних бирача те општине. Скупштина је дужна да на тај предлог одговори у року од 60 дана.

Референдум

Референдум је изузетно средство којим грађани могу оспорити правни акт који је донела скупштина. Захтев за расписивањем референдума на локалном нивоу о изјашњавању грађана о

одређеној уредби се доставља скупштини уз најмање 10% потписа пунолетних грађана те општине. Скупштина је дужна да о захтеву за референдумским изјашњавањем расправља и донесе одлуку у року од 30 дана.

НВО сектор и грађански активизам

Укључивање у процес доношења одлука често је обесхрабрено формалностима о којима млади људи често не знају много.

Оно што је велика предност општина на Северу Косова јесте снажан невладин сектор са неколико организација које су профилисане у различитим областима (унапређење положаја младих, поштовање људских права, заштита жртава насиља, економски развој, правосуђе, јавна управа, итд).

Грађанима је отворена могућност да искористе професионално особље, које је упознато са правним прописима и процедурама, како би лакше каналисали своје идеје, али и успели да кроз процес заговарања те идеје претворе у скупштинске одлуке, односно деловање органа локалне самоуправе.

Колико данас, распитајте се о раду невладиних организације у својој општини и на основу делокруга рада ступите у контакт са оном организацијом која вам може помоћи. Ове организације треба посматрати као групу грађана која жели да својим деловањем унапреди свој град, а то је очигледно и ваш интерес!

Невладине организације су одличан партнер друштвено одговорним и активним грађанима.

Уместо закључка

Почетком 2016. године, Омладински едукативни клуб Синергија је у сусрет петој години свога рада спровео истраживање о проблемима младих на Северу Косова. Међу резултатима истраживања издвајају се они који говоре да 81,88% младих не прати рад органа локалне самоуправе који се баве проблемима младих, а 82,77% њих сматра да њихове иницијативе нису довољно подржане од стране општинских органа.

Овакво стање представља основни узрок великог раскорака између очекивања младих од органа локалне самоуправе, када су у питању унапређења њиховог живота и решавање проблема са којима се суочавају, и реалних активности у пракси.

Више је него очигледно да млади не желе да се довољно укључе у процес доношења одлука, а они који то желе, немају одговарајућа знања из области правних наука.

У жељи да то променимо, искрено верујемо да ће ова брошура бити одличан путоказ и алат свима, пре свега младима, који желе да своју енергију, знање и рад искористе како би кроз партнерство са локалним самоуправама унапредили услове у којима живе, раде, забављају се, уче и планирају своју будућност.

